

Šķidruma uzņemšanas paradumi un tā līdzsvara novērtēšana peritoneālās dialīzes slimniekiem

Anna Silda^{1,2,3}, *Kristīne Palmere*⁴,
*Alīna Ivakina*⁵, *Viktorija Kuzema*^{1,2}, *Baiba Vernere*^{1,2,3},
Ilze Puide^{1,2}, *Aivars Pētersons*^{1,2}

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Iekšējīgo slimību katedra, Latvija

² Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Nefroloģijas centrs, Latvija

³ Latvijas Universitāte, Iekšējīgo slimību katedra

⁴ Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

⁵ Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

Ievads. Hipervolemija sastopama vairāk nekā pusei dialīzes slimnieku, tāpēc viņiem ir nepieciešama rūpīga šķidruma līdzsvara monitorēšana. Liekais organisma ekstracelulārais šķidrums ir saistāms ar paaugstinātu kardiovaskulāro risku: kreisā kambara hipertrofiju, arteriālu hipertensiju, paaugstinātu nāves risku, kā arī augstāku peritonīta un cerebrovaskulāru notikumu attīstību.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Izmantojot aptaujas anketas, novērtēt šķidruma uzņemšanas paradumus peritoneālās dialīzes (PD) slimniekiem, kā arī analizēt ķermeņa uzbūvi, izmantojot klīniskus, laboratoriskus parametrus un bioimpedances metodi. Prospektīvais pētījums norisinājās Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Nefroloģijas centrā. Aptauja noritēja no 2015. gada novembra līdz 2016. aprīlim, analizējami bioimpedances dati līdz 2017. gada februārim. Pētījumā piedalījās PD ambulatorās nodaļas un Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Nefroloģijas nodaļā stacionēti hroniski PD slimnieki. Pacienti tika aptaujāti par šķidruma un sāls uzņemšanas paradumiem. Pacientiem ar klīniski grūti novērtējamu hidrācijas stāvokli tika veikta bioimpedances spektroskopija ar B CM (*Body Composition Monitor, Fresenius Medical Care*) šķidruma bilances noteikšanai. Pirms izmeklējuma sākuma bija noteikts pacienta svars, izrēķināts ķermeņa masas indekss (ĶMI). Tika analizēti pacientu medicīnisko karšu dati: PD membrānas transports, albumīna un hematokrīta līmenis, diurēzes un ultrafiltrācijas (UF) apjoms, arteriālais spiediens. Rezultātu apstrāde un statistiskā analīze tika veikta *SPSS Statistics*.

Rezultāti. Aptaujā piedalījās 53 PD slimnieki, kuri vidēji izdzēra 1775 ml šķidruma dienā, no tiem 800 ml ūdens (45,1%), ieskaitot ūdeni medikamentu uzņemšanai (9,8%). Tēja no kopējā tilpuma bija 18,1%, kafija – 11%, zupas – 11,5%, piena produkti un jogurti – 10,4%. 58,2% pacientu bija informēti par šķidruma ierobežošanu, un 47,3% to vienmēr vai bieži ievēroja, izdzērot 1720 ml šķidruma dienā (vērojama pozitīva korelācija, $p = 0,025$). 17 pacienti (30,9%) svērās vienu vai vairākas reizes nedēļā mājās, 26 pacienti (47,3%) tikai vienu reizi mēnesī PD centrā. Tie pacienti, kas bija informēti par šķidruma ierobežošanu, arī biežāk ierobežoja uzņemto sāls daudzumu ($p = 0,013$), kaut gan 45,5% pacientu reti vai nekad neizvēlējās produktus ar samazinātu sāls daudzumu. 36 pacientiem tika veikts bioimpedances izmeklējums. Normāls hidrācijas stāvoklis bija novērojams 41,7% pacientu, 5,6% – relatīvi paaugstināts, pusei pacientu šķidruma pārslodze absolūtos skaitļos bija lielāka par 2,5 l, maksimumi līdz 10 l. Vidēja hipervolemija – $2,63 \pm 2,86$ l. Nav asociāciju un korelāciju starp hipervolemiju un diurēzi, vidējo UF, vecumu. Fišera statistiskajā analīzē statistiski ticama attiecība pastāv starp hipervolemiju un albumīna līmeni ($p = 0,037$). Vidēja diurēze – 787 ± 591 ml (no 0 līdz 2100 ml), vidēja UF 1241 ± 627 ml. Malnutricija pēc B CM novērota 38,9% pacientu, normāla īsta audu masa 58,3% (21). Nav korelācijas ar citiem nutrīcijas marķieriem (albumīns, ĶMI). Toties starp ĶMI un taukaudu masu (kas lielākai daļai PD slimnieku ir normāla – 72,2%) ir statistiski ticama asociācija ($p = 0,0001$). Pozitīva korelācija konstatēta starp hematokrītu un UF apjomu ($p = 0,014$, $R = 0,412$).

Secinājumi. PD slimnieki uzņem pietiekami daudz šķidruma, to minimāli ierobežojot. Novērtējot ar bioimpedances metodi, noskaidrots, ka hiperhidrācija un malnutricija ir bieži sastopama PD slimniekiem.